
СТАВЛЕННЯ ПРОФЕСОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ ВНЗ МВС УКРАЇНИ ДО НЕОБХІДНОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ

Владислав Ведерніков

Анотація. *Раскрыты результаты проведенного анкетирования, в котором было определено отношение профессорско-преподавательского состава высших учебных заведений (Днепропетровского государственного университета внутренних дел, Харьковского национального университета внутренних дел и Киевской национальной академии внутренних дел) к существующей системе физической и специальной подготовки и необходимости ее совершенствования за счет инновационных подходов. Были исследованы вопросы формирования важности отдельных видов физических и профессионально-прикладных качеств, необходимых для выполнения служебных обязанностей. Определено отношение к внедрению в процесс обучения профессионально-прикладных и базовых видов спорта и их влияние на профессиональную подготовленность будущих правоохранителей.*

Ключевые слова: *физическая и специальная подготовка, физические и профессионально-прикладные качества, базовые виды спорта.*

Abstract. *In this article the results of a survey in which it was determined the attitude of the teaching staff of higher educational institutions (Dnepropetrovsk State University of Internal Affairs, Kharkiv National University of Internal Affairs and the Kiev National Academy of Internal Affairs) to the existing system of physical and special training and the need for its improvement through innovative approaches have been presented. We investigated questions about the importance of the formation of certain types of physical and professional-applied qualities necessary to perform duties. Attitude to the introduction of professionally applied and basic sports in education process and their impact on the professional training of future police officers has been determined.*

Keywords: *physical and specialized training, physical and professionally applied qualities, basic sports.*

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останніми роками в Україні спостерігається погіршення фізичного розвитку молоді, яка вступає до лав правоохоронних органів та ВНЗ МВС України. Водночас відбувається зменшення кількості навчальних годин, які відводяться у ВНЗ МВС України на підготовку, що, в свою чергу, знижує можливість більш ефективного вдосконалення фізичної та спеціальної підготовленості молоді [3].

У час реформування правоохоронних органів на європейський зразок для досягнення поставленої мети необхідно вдосконалювати наявну матеріально-технічну та нормативну бази з фізичної та спеціальної підготовки майбутніх правоохоронців. Це можливо здійснити шляхом перейняття досвіду країн Європи та провадження інноваційних підходів, завдяки яким буде реалізовано набуття новобранцями навичок, котрими повинен володіти висококваліфікований правоохоронець європейського рівня.

Аналіз останніх наукових досліджень дозволив встановити важливість фізичної та спеціальної підготовки новобранців, що позитивно впливає на характер становлення професійної підготовленості

майбутніх співробітників правоохоронного профілю. Пріоритетного значення набуває формування професійно-прикладних навичок у новобранців, які необхідні для виконання службових обов'язків [7, 8, 10].

Сучасний етап вивчення стану чинної системи спеціальної та фізичної підготовки є перспективним у напрямі вдосконалення загального процесу підготовки та впровадження елементів професійно-прикладних видів спорту для якісної підготовленості майбутніх правоохоронців [1, 2, 5, 6, 11].

На даний час проблема професійно-прикладної фізичної підготовки співробітників органів внутрішніх справ для виконання службових обов'язків залишається відкритою, а розробка системи вдосконалення базових аспектів фізичної культури майбутніх правоохоронців потребує значної корекції [4, 9].

Дослідження проведено згідно зі Зведеним планом НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. за темою «Науково-теоретичні основи інноваційних технологій у фізичному вихованні різних груп населення» (номер держреєстрації 0111U001169).

Метою дослідження є визначення ставлення професорсько-викладацького складу ВНЗ МВС України щодо чинної системи фізичної та спеціальної підготовки, важливості розвитку професійних, спеціальних та фізичних якостей та впровадження професійно-прикладних та базових видів спорту у процес навчання майбутніх правоохоронців.

Методи та організація дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення наукової літератури, анкетування професорсько-викладацького складу; методи математичної статистики.

У проведених дослідженнях, яке включало анкетування з 9 питань стосовно тематики дослідження, взяла участь 61 особа професорсько-викладацького складу ВНЗ МВС України, серед яких 12 (19,67 %) викладачів з Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (ДДУВС), 22 (36,07 %) з Харківського національного університету внутрішніх справ (ХНУВС) та 27 (44,26 %) з Київської національної академії внутрішніх справ (КНАВС), профілюючих кафедр спеціальної фізичної та тактико-спеціальної підготовки. Усі респонденти мають спеціальне звання в органах внутрішніх справ – 4 полковники міліції, 6 підполковників міліції, 15 майорів міліції та 4 капітани міліції та ін., також серед опитуваних було 11 кандидатів наук з фізичного виховання.

Результати дослідження та їх обговорення. Дослідження дозволили вирішити такі важливі питання: які процеси формування фізичної та спеціальної підготовки потребують найбільшої уваги у процесі навчання; чи є необхідність у реформуванні чинної системи фізичної та спеціальної підготовки в ВНЗ МВС України; які професійні якості та навички найбільш важливі для несення служби майбутнім правоохоронцям; яке ставлення до необхідності впровадження професійно-прикладних та базових видів спорту під час навчання майбутніх правоохоронців у ВНЗ МВС України, на думку педагогічного колегіуму, що брав участь у дослідженні.

Аналіз результатів анкетування демонструє, що 69,93 % респондентів вказують на необхідність вдосконалення контрольних нормативів з фізичної та спеціальної підготовленості відповідно до європейського рівня, однак 18,03 % не вважають за потрібне втручатися у наявні нормативи та 12,04 % утримались від відповіді.

У результаті аналізу дослідження встановлено, що 91,80 % викладачів позитивно ставляться до реформування системи підготовки майбутніх правоохоронців, а 8,20 % респондентів не змогли визначитись та дати чітку відповідь на поставлене питання.

Що стосується якості процесу підготовки майбутніх правоохоронців, то 72,13 % респондентів стверджують про її відповідність сучасним вимогам системи з фізичної та спеціальної підготовле-

ності для служби у правоохоронних органах, однак лише 14,75 % вважають за необхідність зміни, однак 19,67 % утримались від відповіді.

Професорсько-викладацький склад ДДУВС (83,33 %), ХНУВС (77,27 %) та КНАВС (55,55 %), зазначають про потребу внесення змін до системи навчання з фізичної та спеціальної підготовки курсантів.

У таблиці 1 наведено результати респондентів з визначення підстави, на основі якої повинні відбуватися напрями вдосконалення фізичної та спеціальної підготовки майбутніх правоохоронців.

Проведене анкетування з визначення основного процесу організації навчання не дозволило встановити єдиний напрям, який більш важливий для підготовки.

Аналіз дослідження на загальногруповому рівні вказує: переважна кількість респондентів – 52,42 % за важливість обов'язкових занять, 45,31 % – за обов'язковість складання нормативів, за важливість самостійних занять та міжпредметних зв'язків – 40,98 та 42,62 % відповідно. Також 47,92 % респондентів зазначили необхідність проведення змагань із прикладних та базових видів спорту.

Пропозиції щодо інноваційних підходів до системи фізичної та спеціальної підготовки майбутніх правоохоронців за результатами дослідження серед професорсько-викладацького складу ВНЗ МВС України наведені на рисунку 1.

За результатами дослідження було визначено першочергово необхідність збільшення кількості занять з метою вдосконалення фізичної та спеціальної підготовленості, по-друге, посилення прикладної спрямованості в період підготовки, та врешті-решт необхідність вдосконалення базового процесу фізичного та спеціального виховання. Однак слід зазначити про необхідність вдосконалення матеріально-технічної бази ВНЗ МВС України та впровадження в процес навчання зарубіжного досвіду країн Європи.

У дослідженні було з'ясовано необхідні фізичні та спеціальні здатності, якими повинен воло-

Таблиця 1 – Визначення напрямів організації фізичної та спеціальної підготовки

Напрями навчання	ВНЗ МВС (% , n = 61)		
	ДДУВС	ХНУВС	КНАВС
Міжпредметні зв'язки	25,00	40,74	54,54
Факультативні заняття	41,66	13,63	14,81
Самостійні заняття	50,00	36,36	0,70
Обов'язкові заняття	58,33	77,27	29,62
Проведення змагань з видів спорту	100	36,36	7,40
Обов'язкове складання нормативів	58,33	59,09	18,51

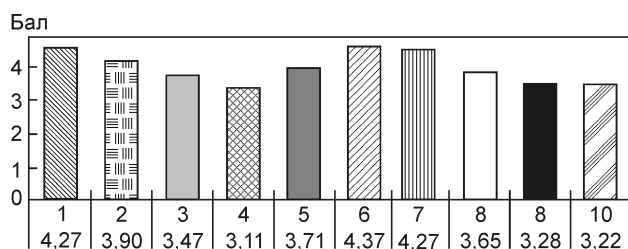
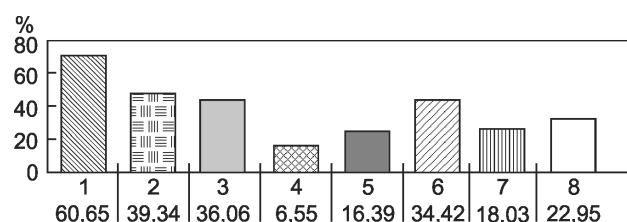

Рисунок 1 – Результати пропозицій до підходів вдосконалення підготовленості майбутніх правоохоронців:

1 – збільшення кількості занять; 2 – посилення прикладної спрямованості в період підготовки; 3 – вдосконалення базового фізичного та спеціального виховання; 4 – інноваційні впровадження «нових» видів спорту; 5 – збільшення кількості змагань з прикладних видів спорту; 6 – вдосконалення матеріально-технічної бази; 7 – покращення наукової бази; 8 – впровадження зарубіжного досвіду підготовки

Рисунок 2 – Визначення результатів упровадження професійно-прикладних та базових видів спорту під час підготовки майбутніх правоохоронців:

1 – офіцерське триборство; 2 – легка атлетика; 3 – плавання; 4 – велосипедний спорт; 5 – автоспорт; 6 – стрільба прикладна; 7 – рукопашний бій, самбо; 8 – пейнтбол; 9 – мотоспорт; 10 – регбі

діти співробітник правоохоронних органів (табл. 2). Було запропоновано професорсько-викладацькому складу ВНЗ МВС України розподілити за 5-бальною шкалою значимість тих чи інших, на їхню думку, фізичних якостей та спеціальних навичок для несення служби в правоохоронних органах.

Таблиця 2 – Визначення значущості фізичних та спеціальних здатностей, необхідних сучасному співробітнику правоохоронних органів за 5-бальною шкалою

Навички	ВНЗ МВС України			Загальний результат, n = 61
	ДДУВС, n = 12	ХНУВС, n = 22	КНАВС, n = 27	
Силові якості				
Власне силові	4,25	3,77	4,07	4,03
Швидкісно-силові	4,58	4,32	4,07	4,32
Силова витривалість	4,42	3,36	3,89	3,89
Швидкісні якості				
Частота рухів	4,42	2,55	3,70	3,55
Швидкість одиночного руху	4,08	3,18	3,70	3,65
Час рухової реакції	4,33	3,95	3,89	4,05
Координаційні якості				
Точність	4,08	4,00	3,33	3,80
Доцільність	4,58	3,36	3,70	3,88
Економність та винахідливість	4,08	3,40	4,07	3,85
Витривалість				
Загальна	4,16	3,95	3,80	3,97
Спеціальна	4,67	3,85	3,89	4,13
Гнучкість				
Рухливість суглобів та хребта	3,67	2,27	4,07	3,33
Професійно-прикладні навички				
Прийоми самозахисту	5,00	4,45	3,70	4,38
Використання спеціальних засобів	4,92	3,82	3,70	4,14
Володіння зброєю	4,83	4,18	4,07	4,36

Аналіз результатів дослідження встановив важливість та потрібність усіх запропонованих фізичних якостей та професійно-технічних навичок, якими повинен володіти співробітник правоохоронних органів після закінчення підготовки в ВНЗ МВС України. Респонденти, насамперед, визначили важливість професійно-прикладних навичок (використання спеціальних засобів, володіння прийомами самозахисту та зброєю), а з фізичних якостей – швидкісно-силові, час рухової реакції та витривалість.

Результати анкетування серед професорсько-викладацького складу ВНЗ МВС України щодо видів спорту, якими потрібно впроваджуватися в систему підготовки майбутніх правоохоронців, включали наступні види спорту: циклічні, спортивні ігри, швидкісно-силові, різні види єдиноборства та професійно-прикладні. Дані рисунка 2 свідчать, що респондентами встановлено основні професійно-прикладні та базові види спорту, які необхідно впроваджувати під час підготовки майбутніх правоохоронців за 5-бальною шкалою.

Згідно з результатами дослідження встановлено важливість вмінь використання та поводження з табельною вогнепальною зброєю, вдосконалення якої можливе за рахунок елементів прикладної стрільби. З професійно-прикладних видів слід зазначити найбільшу перевагу віддали офіцерському триборству, у процес навчання якого входять елементи прикладної стрільби, плавання, легкої атлетики. Для власної безпеки і захисту цивільного населення під час несення служби, необхідні навички володіння елементами рукопашного бою.

Висновки:

1. Теоретичний аналіз та узагальнення літератури дали можливість встановити важливість фізичної та спеціальної підготовки курсантів у системі ВНЗ МВС України, яка на сьогодні потребує вдосконалення та нових підходів до її організації та засобів.

2. Науково-педагогічні працівники зазначають про необхідність вдосконалення чинної системи

фізичної та спеціальної підготовки в ВНЗ МВС України, які мають важливі компоненти професійної підготовки майбутніх правоохоронців, за рахунок збільшення кількості обов'язкових занять, складання нормативів, організації самостійних занять та використання міжпредметних зв'язків.

3. У ході дослідження визначено пріоритетно значущі фізичні та спеціальні якості правоохоронців, до яких увійшли силові (швидкісно-силова сила), швидкісні (час рухової реакції) якості, спеціальна витривалість та професійно-прикладні (прийоми самозахисту, використання спеціальних засобів, володіння зброєю) навички.

4. Для вдосконалення організації підготовки майбутніх правоохоронців необхідно впроваджувати інноваційні підходи, насамперед, професійно-прикладні та базові види спорту (прикладна стрільба, офіцерське триборство, рукопашному бою, легка атлетика), які дозволять підвищити рівень фізичної та спеціальної підготовленості, професійних умінь та навичок.

Перспективою подальших досліджень. Впровадження власних методичних рекомендацій з інноваційного процесу та напряду організації вдосконалення фізичної та спеціальної підготовленості майбутніх правоохоронців.

Література

1. *Ведерников В. А.* Анализ весомого вклада прикладных видов спорта в систему подготовленности будущих правоохранителей / В. А. Ведерников // Университет. спорт в современном образовательном социуме: материалы Междунар. науч.-практ. конф. – Минск: БГУФК. – 2015. – Ч. 1. – С. 79–82.
2. *Ведерников В. А.* Формирования профессиональных навыков будущих сотрудников правоохранительных органов посредством прикладных видов спорта / В. А. Ведерников // Человек, семья и общество: история и перспективы развития: материалы XVIII традиционного международного симпозиума. – Красноярск: КГПУ им. В. П. Астафьева, 2015 – С. 410–413.
3. *Ведерников В. А.* Фізична підготовленість абітурієнтів як важливий чинник майбутнього правоохоронця / В. А. Ведерников // Спорт. вісн. Придніпров'я. – 2015. – № 2. – С. 41–44.
4. *Глушченко Д. В.* Актуальные проблемы профессионально-прикладной физической подготовки сотрудников органов внутренних дел России / Д. В. Глушченко, В. А. Овчинников // Вестн. Волгоград. акад. МВД России. – 2014. – № 1. – С. 160–163.
5. *Євтушов Ф. М.* Вдосконалення процесу формування професійно-прикладних рухових навичок курсантів I курсу вищих навчальних закладів МВС України / Ф. М. Євтушов // Вісн. Чернігів. нац. пед. ун-ту ім. Т. Шевченка. – 2012. – Т. 2, вип. 102. – С. 166–168.
6. *Забора А. В.* Шляхи удосконалення спеціальної фізичної підготовки курсантів / А. В. Забора // Теорія та методика фіз. виховання. – 2009. – С. 35–37.
7. *Компанієць Ю. А.* Аналіз стану системи фізичної підготовки майбутніх правоохоронців та перспективні напрямки її вдосконалення / Ю. А. Компанієць // Педагогіка, психологія та метод-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2012. – № 9. – С. 48–52.
8. *Красота В. М.* Спеціальна фізична підготовка курсантів вищих військових навчальних закладів / В. М. Красота // Слобожан. наук.-спорт. вісн. – 2013. – № 4. – С. 30–33.
9. *Магльований А. В.* Проблеми та шляхи вдосконалення фізичної підготовки молодшого офіцерського складу / А. В. Магльований, О. М. Боярчук // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорт. – 2013. – № 1. – С. 44–48.
10. *Наказ МВС України № 318 від 13.04.2012.* «Про затвердження Положення з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України». – К.: ПВВ МВС України, 2012. – 37 с.
11. *Ярещенко О. А.* Обоснование эффективной программы специальной физической подготовки курсантов высших учебных заведений правоохранительного профиля / О. А. Ярещенко // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2008. – № 7. – С. 1–5.

References

1. *Vedernikov V. A.* Analysis of applied sports event contribution to the system of fitness of future police officers / V. A. Vedernikov // Proceedings of International Scientific Conference. – Minsk: BSUPC. – 2015. – P. 1. – P. 79–82.
2. *Vedernikov V. A.* Formation of professional skills of future police officers by means of applied sports events / V. A. Vedernikov // Person, family and society: proceedings of the XVIII traditional international symposium. – Krasnoyarsk: KSPU named after V. P. Astafyev, 2015 – P. 410–413.
3. *Vedernikov V. A.* Physical fitness of students as an important index of future police officer / V. A. Vedernikov. // Sportyvnyi visnyk Prydnistrovia. – 2015. – N 2. – P. 41–44.
4. *Glushchenko D. V.* Actual issues of professionally applied physical preparation of officers of internal bodies of Russia / D. V. Glushchenko, V. A. Ovchinnikov // Vestnik Volgogradskoy akademiyi MVD Rossii. – 2014. – N 1. – P. 160–163.

5. *Ievtushov F. M.* Improvement of the process of forming professionally applied motor skills of cadets of the 1 year of higher institutions of the MIA of Ukraine / F. M. Ievtushok // *Visnyk Chernihivskoho nats. Universytetu imeni T.Shevchenka*. – 2012. – Iss. 102, Vol. 2. – P. 166–168.

6. *Zabora A. B.* Ways of improving special physical preparation of cadets / A. B. Zabora // *Teoria ta metodyka fiz. vykhovannia*. – 2009. – P. 35–37.

7. *Kompaniets I. A.* Analysis of physical preparation state of future police officers and trends of its improvement / I. A. Kompaniets // *Pedahohika, psykhohihiia ta metod-biol. problemy fiz. vykhovannia i sportu*. – 2012. – N 9. – P. 48–52.

8. *Krasota V. M.* Special physical preparation of cadets/ V. M. Krasota // *Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk*. – 2013. – N 4. – P. 30–33.

9. *Mahliovanyi A. V.* Problems and ways of improving physical preparation of young officers / A. V. Mahliovanyi, O. M. Boiarchuk // *Pedahohika, psykhohihiia ta med-biol. problemy fiz. vykhovannia i sportu*. – 2013. – N 1. – P. 44–48.

10. *Order of the MIA of Ukraine N 318 of 13.04.2012.* «About approval of the Provision in organization of professional preparation of the staff of internal affairs bodies of Ukraine». – Kyiv: RVV MVS Ukraine, 2012. – 37 p.

11. *Iareshchenko O. A.* Efficient program of special physical preparation of cadets / O. A. Iareshchenko // *Pedahohika, psykhohihiia ta med-biol. problemy fiz. vykhovannia i sportu*. – 2008. – N 7. – P. 1–5.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Дніпропетровськ
swim.dnepr1@mail.ru

Надійшла 10.12.2015